

Brahmaavid-Ashirvada

——
ब्रह्मविदाशीर्वादः

——
Document Information

Text title : brahmaavidAshIrvAdaH

File name : brahmaavidashirvada.itx

Category : major_works, vidyAraNya

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sw. Vidyaranya

Transliterated by : Lakshmi Muthuswamy

Proofread by : Lakshmi Muthuswamy, Sunder Hattangadi

Latest update : Feb 4, 2009

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ब्रह्मविदाशीर्वादः

॥ श्रीः ॥

श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकार्य

श्रीविद्याराण्यस्वामीविरचितः

श्रीब्रह्मविदाशीर्वादः ।

छिद्रण्यगर्भादिस्थावरान्तेषु शरीरेषु यदेकं यैतन्यमस्ति,

तदेवाहमस्मीति दृढज्ञानं निरन्तरं भूयात् ॥ १ ॥

निर्विकल्पसमाधिप्रतिबन्धकलयविक्षेपकषायरसास्वादेष्वो

रक्षितं मे चित्तमविघ्नं ब्रह्मणि अवस्थितं भूयात् ॥ २ ॥

नित्यनिर्विकारासङ्गाद्वितीयपरिपूर्णासंख्येदानन्दस्वप्नकाश-

चिदेकरसब्रह्मानुभवसिद्धिर्भूयात् ॥ ३ ॥

अहमादिदृश्यविलक्षणस्मत्प्रत्ययालम्बनभूतप्रत्यङ्-

चिन्मात्रस्वरूपानुभवसिद्धिर्भूयात् ॥ ४ ॥

सजातीयविजातीयस्वगतभेदरहिताभ्युदयसंख्येदानन्दद्वितीय-

ब्रह्मात्मानुभवसिद्धिर्भूयात् ॥ ५ ॥

नित्यशुद्धबुद्धमुक्तसत्यपरमानन्दद्वितीय-

ब्रह्मात्मानुभवसिद्धिर्भूयात् ॥ ६ ॥

स्वगतादिभेदरहिताभ्युदयसंख्येदानन्दलक्षणब्रह्माभिन्न-

कूटस्थप्रत्यङ्स्वरूपः सर्वसाक्षीति सिद्धपानुभवसिद्धिर्भूयात् ॥ ७ ॥

स्वात्मनोऽन्यत्वेन प्रतिभातं सकलं साक्ष्यं जगत् स्वाविद्याविलसितत्वेन

स्वानन्यत्वात् स्वात्ममात्रमिति, अद्वितीयब्रह्मात्मानुभवसिद्धिर्भूयात् ॥ ८ ॥

असंभावनाविपरीतभावनारहितत्वेन करतलामलकवत् अहं ब्रह्मास्मीति

अप्रतिबद्धापरोक्षब्रह्मसाक्षात्कारो दृढीभूयात् ॥ ९ ॥

यो अष्टमादिस्तम्भपर्यन्तानां सर्वेषां प्राणिनां देहमध्ये,
तत्तद्देहसाक्षित्वेन भासमानः, परिपूर्णात्माऽस्ति, सोऽयं परमात्मा,
केवलं मुमुक्षोः पुरुषस्य मे स्वरूपमित्येवंरूपात्मसाक्षात्कारो
दृढीभूयात् ॥ १० ॥

वासनाक्षय - मनोनाश - तत्त्वज्ञानाभ्यासवशात्, ज्ञानरक्षा,
तपःसिद्धिः, सर्वसमत्वं, दुःखनिवृत्तिः, सुभाविर्भावः
धृत्येतत्पञ्चप्रयोजनसिद्धिर्भूयात् ॥ ११ ॥

मैत्री - करुणा - मुदितोपेक्षांरूपसद्भासनापाटवेन रागादि-
दुर्वासनाक्षयः सम्यग्भूयात् ॥ १२ ॥

निरन्तरस्वात्मानुसन्धानवशात् मनसो वृत्तिरूपपरिणामत्यागेन,
निरुद्धताकारेण आत्मपरिणामो दृढीभूयात् ॥ १३ ॥

शमादिपूर्वकश्रवणमनननिदिध्यासनाभ्यासबलात्,
विषयासक्तिः, प्रज्ञामान्धं, विपर्ययः, दुराग्रहश्चेति
वर्तमानप्रतिबन्धयतुष्टयनिवृत्तिद्वारा,
अप्रतिबद्धापरोक्षअष्टमसाक्षात्कारो दृढीभूयात् ॥ १४ ॥

उपकृमादिषड्विधलिङ्गैः, अशेषवेदान्तानाम्
अद्वैते अष्टमणि तात्पर्यावधारणं दृढीभूयात् ॥ १५ ॥

श्रीगुरुमुभात् श्रुताद्धितीयवस्तुनः, वेदान्तानुगुणयुक्तिभिः
अनवरतमनुचिन्तनं भूयात् ॥ १६ ॥

विजातीयदेहादिप्रत्ययानन्तरित - सजातीयसञ्चिदानन्दात्म-
प्रत्ययप्रवाहो निरन्तरं भूयात् ॥ १७ ॥

असङ्गोऽहं, चिदात्माहमिति प्रत्यगात्मनि निवेशिते, वृत्तिरहिते,
संस्कारशेषमात्रतया सूक्ष्मरूपेणावस्थिते चित्ते, आत्मनः
स्वरूपभूतपरमानन्दो निरन्तरं सम्यगाविर्भूयात् ॥ १८ ॥

अहमात्मा साक्षी, केवलः, चिन्मात्रस्वरूपः; नाज्ञानं; नापि
तत्कार्यं; किंतु, नित्यशुद्धबुद्धमुक्तसत्यपरमानन्दाद्वयं
अष्टमैवाहमस्मीति अमेदेनावस्थानं समाधिः ; तत्र य अन्तस्समाधिना
दृग्दृश्यविवेके, अहिसमाधिना अष्टमसर्गविवेके य दृढे जाते,
तेन विवेकद्वयेनायं गलितदेहाभिमानः,

વિજ્ઞાતપરમાત્મતત્ત્વશ્ચ ભૂયાત્ ॥ ૧૯ ॥

દેહાદ્ભ્રુલિઃ સકલનામરૂપાત્મકેષુ વસ્તુષ્વપિ, સર્પધારાદિષુ
રજ્જુરિવ વ્યાપ્તઃ, સચ્ચિદાનન્દલક્ષણો યઃ પરમાત્મા, સ એવ
પરશબ્દેનોચ્યતે । અન્તઃ અહમાદિદૃશ્યવિલક્ષણઃ,
અસ્મત્પ્રત્યયાલમ્બનભૂતઃ, પ્રત્યક્ષિન્માત્રસ્વરૂપઃ, યઃ
સાક્ષ્યાખ્યો જીવાત્મા, સ એવ અવરશબ્દેનોચ્યતે । પરશ્ચાસૌ
અવરશ્ચેતિ પરાવરઃ, પ્રત્યગભિન્નઃ પરમાત્મા । તસ્મિન્ એવમ્
અન્તર્ભલિશ્ચ પરરૂપેણ અવરરૂપેણ ચ અવસ્થિતે, પરમાર્થતઃ
પરાવરવિભાગરહિતે પ્રત્યગભિન્ને પરાવરે બ્રહ્મણિ ' ત્વં વા
અહમસ્મિ ભગવો દેવતે ; અહં વૈ ત્વમસિ ' ઇતિ શ્રુત્યનુસારેણ
' અહં બ્રહ્માસ્મિ, બ્રહ્મૈવાહમસ્મિ ' ઇતિ વ્યતિહારેણ,
અખણ્ડૈકરસત્ત્વેન સાક્ષાત્કૃતે સતિ, તેન પરાવરબ્રહ્મસાક્ષાત્કારેણ,
અસ્ય પરાવરબ્રહ્મ સાક્ષાત્કૃતવતો મમ હૃદયગ્રન્થિભેદ - સર્વ -
સંશયનિવૃત્તિ - સર્વકર્મક્ષયરૂપપરમપુરુષાર્થઃ
સમ્યગાવિર્ભૂયાત્ ॥ ૨૦ ॥

અહંકારાત્મનોઃ એકત્વભ્રમનિવૃત્તિરૂપોડયં
ગ્રન્થિભેદઃ દૃઢીભૂયાત્ ॥ ૨૧ ॥

આત્મા દેહાદિવ્યતિરિક્તો વા ન વા, વ્યતિરિક્તત્વેડપિ, કર્તૃત્વાદિધર્મયોગી
વા ન વા, અકર્તૃત્વેડપિ, તસ્ય બ્રહ્મણા ભેદોડસ્તિ વા ન વા, અભેદેપિ,
તજ્જ્ઞાનં કર્માદિસહિતં વ મુક્તિસાધનં કેવલં વા, તથાપિ, આત્મા
સાક્ષી વા કર્તા વા, સાક્ષિત્વેપિ અસ્ય બ્રહ્મસ્ત્વમસ્તિ વા ન વા, બ્રહ્મત્વે
સત્યપિ, તદ્બુધ્યા વેદિતું શક્યતે વા ન વા, શક્યત્વેડપિ,
તદ્દેહનમાત્રેણ મુક્તિરસ્તિ વા ન વા, સાક્ષાત્કૃતેડપિ, ઇતઃ પરં
કર્તવ્યમસ્તિ વા ન વા, કર્તવ્યાભાવેડપિ, ઇદાનીં મમ જીવન્મુક્તિરસ્તિ વા
ન વા, જીવન્મુક્ત્વેડપિ, વર્તમાનદેહપાતાન્તરં વિદેહમુક્તિઃ
ભવિષ્યતિ વા ન વા, તત્પ્રાપ્તાવાપિ, કાલાન્તરે પુનર્જન્મ ભવિષ્યતિ
વા ન વા, ઇત્યાદિ સર્વસંશયનિવૃત્તિર્ભૂયાત્ ॥ ૨૨ ॥

અનારબ્ધાનાં આગામિજન્મહેતૂનાં અનેકકોટિજન્માર્જિતાનાં
પ્રારબ્ધવ્યતિરિક્તાનાં સચ્ચિતકર્મણાં નિવૃત્તિરૂપઃ
પરમપુરુષાર્થઃ સમ્યગાવિર્ભૂયાત્ ॥ ૨૩ ॥

यः पूर्णानन्दैकबोधः तद्ब्रह्माहमस्मीति ब्रह्मात्मानुभव-
मात्रपर्यवसाने बुद्धिर्निरन्तरं भूयात् ॥ २४ ॥

यस्मिन् काले द्वैतमानं नास्ति, निद्राऽपि नागच्छति, तस्मिन्
काले उपलभ्यमानं यत्सुषुप्तमस्ति स ब्रह्मानन्द इति
ब्रह्मात्मानुभवसिद्धिः निरन्तरं भूयात् ॥ २५ ॥

मनोव्यापाराभावसमये यत्सुषुप्तं भासते, तत्
सुषुप्तमात्मस्वरूपमिति आत्मनिश्चयः सम्यग्भूयात् ॥ २६ ॥

स्वप्नः स्वातिरेकेण यथा नास्ति, तथैव स्वजाग्रदपि स्वातिरेकेण
नास्ति ; तेन अद्वितीयात्मानुभवसिद्धिः सम्यग्भूयात् ॥ २७ ॥

वासनाक्षयमनोनाशाभ्यां निर्वासने वृत्तिशून्ये चित्ते,
संशयविपर्ययदोषद्वयाभावेन उत्पन्नं ब्रह्मज्ञानं
अबाधितत्वेन सुरक्षितं भूयात् ॥ २८ ॥

पञ्चम्यादिभूमित्रयरूपायां श्रुत्वन्मुक्तौ सम्पाद्यमानायां
द्वैतमानाभावेन संशयविपर्ययप्रसङ्गाभावात्
उत्पन्नं तत्त्वज्ञानं अबाधितत्वेन सुरक्षितं भूयात् ॥ २९ ॥

स्वप्ने स्थूलशरीराभावेऽपि, सुषुप्तौ सूक्ष्मशरीराभावेऽपि,
समाधौ कारणशरीराभावेऽपि, जाग्रदाद्यवस्थायतुष्टयेऽपि
यः चिद्रूपात्मा मणिषु सूत्रमिव अनुस्यूततया निरन्तरं भासते,
स चिद्रूपात्मैव अहमस्मीति अन्वयव्यतिरेकाभ्यां
शरीरत्रयव्यावृत्तिं तत्साक्षियैतन्वस्थानुवृत्तिं च पश्यतो
मम शरीरत्रयव्यतिरिक्तात्मानुभवः सम्यग्भूयात् ॥ ३० ॥

भगवन्तं परमेश्वरं प्रीतिपूर्वकं भजतो ममोपरि
अनुग्रहार्थं भगवान् वासुदेवः आत्मभावस्थः सन् ,
विवेकप्रत्ययरूपेण, भक्तिप्रसादस्नेहयुक्तेन,
तद्भावनाभिनिवेशवातेरितेन, ब्रह्मचर्यादिसाधन-
संस्कारवत्प्रज्ञावर्तिना, विरक्तान्तःकरणाधारेण,
विषयव्यावृत्तरागद्वेषकलुषितचित्तनिवातापवरकस्थेन,
नित्यप्रवृत्तैकाग्रध्यानजनितसम्यग्दर्शनभास्वता
ज्ञानदीपेन अज्ञानजं अविवेकतो जातं मिथ्याप्रत्ययरूपं
मोहान्चकारं तमो नाशयत्वित्याशीः निरन्तरं भूयात् ॥ ३१ ॥

પરમેશ્વરં પ્રીતિપૂર્વકં ભજન્તો ભક્તા યેનાનન્યબુદ્ધિયોગેન
સમ્યગ્દર્શનલક્ષણેન ભગવન્તં પરમેશ્વરં આત્મત્વેન
ઉપયાન્તિ પ્રતિપદન્તે, તં બુદ્ધિયોગં ભગવાન્ વાસુદેવઃ મે
દદાતુ ઇતિ આશીર્નિરન્તરં ભૂયાત્ ॥ ૩૨ ॥

વિકારમન્તરેણ સ્વાધ્યસ્તં સર્વ સાક્ષાદવ્યવધાનેન
સ્વરૂપબોધેન ઈક્ષતે પશ્યતીતિ સાક્ષ્યનુભવસિદ્ધિઃ
સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૩૩ ॥

દેહેન્દ્રિયાદિસકલજડાવભાસકત્વેન આત્મા ચિદ્રૂપ ઇતિ
ચિદાત્માનુભવસિદ્ધિઃ સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૩૪ ॥

આત્માનિ કદાચિદપિ અપ્રિયાભાવેન, પરમપ્રેમાસ્પદત્વેન ચ,
આત્મા પરમાનન્દરૂપ ઇતિ, આનન્દાનુભવસિદ્ધિઃ સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૩૫ ॥

અભારૂપસ્ય વિશ્વસ્ય ભાનં, ભાસકસન્નિધિં વિના કદાચિદપિ
ન સંભવતીતિ, ભારૂપાત્મા સર્વગત ઇતિ સર્વગતાત્માનુભવસિદ્ધિઃ
સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૩૬ ॥

અસજ્જડદુઃખાત્મકાહકુારાદિભ્યો વિલક્ષણતયા, પ્રાતિકૂલ્યેન
સત્યજ્ઞાનાનન્દરૂપેણ અગ્ચતિ, પ્રકાશત ઇતિ, પ્રત્યગાત્માનુભવ-
સિદ્ધિઃ સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૩૭ ॥

પશ્ચાદ્ભાસમાનસ્ય જડસ્ય, પ્રથમતો ભાસમાનં
ચૈતન્યમેવ વાસ્તવં સ્વરૂપમિતિ નિશ્ચિત્ય, જડમુપેક્ષ્ય,
ચિન્માત્રમેવ ચિત્તં નિરન્તરં સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૩૮ ॥

’ સર્વાણ્યેવૈતાનિ પ્રજ્ઞાનસ્ય નામધેયાનિ ભવન્તિ ’ ઇતિ વાક્યેન
દેહેન્દ્રિયાદિસાક્ષિરૂપં ચત્ પ્રજ્ઞાનં ત્વંપદાર્થરૂપં
નિર્ણીતં, તદેવ ’ એષ બ્રહ્મ ’ ઇત્યાદિવાક્યેન જગત્કારણતયા
નિર્ણીતં પરં બ્રહ્મ, ન ચાનયોરીષદપિ ભેદોઽસ્તિ ઇતિ,
ઐતરેયમહાવાક્યજ્ઞાનસિદ્ધિઃ નિરન્તરં ભૂયાત્ ॥ ૩૯ ॥

યતઃ, સર્વત્રાવસ્થિતં પ્રજ્ઞાનં બ્રહ્મ, અતો મયિ
અવસ્થિતં પ્રજ્ઞાનં બ્રહ્મ, પ્રજ્ઞાનત્વાવિશેષાત્ ઇતિ
ઐતરેયમહાવાક્યોત્થિતજીવબ્રહ્મૈક્યજ્ઞાનસિદ્ધિઃ

નિરન્તરં ભૂયાત્ ॥ ૪૦ ॥

આત્મસન્નિધૌ વિદ્યમાનત્વેન, જડરૂપસ્યાપિ દેહેન્દ્રિયાદેઃ
ચેતનત્વેન ભાસમાનત્વાત્, આત્મા ચિદ્રૂપ ઇતિ ચિદાત્માનુભવસિદ્ધિઃ
સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૪૧ ॥

આત્મસહિતત્વેન, દુઃખાત્મકસ્ય દેહાદેરપિ પ્રિયતમત્વાત્,
આત્મા પરમાનન્દરૂપ ઇતિ, આનન્દાત્મનુભવસિદ્ધિઃ
સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૪૨ ॥

દેશતઃ, કાલતઃ, વસ્તુતઃ, પરિચ્છેદરહિતાદ્વિતીયાત્માનુભવસિદ્ધિઃ
સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૪૩ ॥

પૂર્વાપરપરામર્શમન્તરેણ સહસોત્પદમાનસ્ય ક્રોધાદિવૃત્તિ-
વિશેષસ્ય હેતોઃ ચિત્તસંસ્કારસ્ય, વિવેકજન્યાયાં ક્ષાન્ત્યાદિવાસનાયાં
દૃઢાયાં સત્યાં વિનાશાત્, બાહ્યનિમિત્તાભાવેન ક્રોધાદિનુત્પત્તિઃ
સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૪૪ ॥

" યસ્ય પ્રસાદાદહમેવ વિષ્ણુઃ, મય્યેવ સકલં પરિકલ્પિતં
" ઇતિ, આત્મસ્વરૂપં વિજાનામિ, તસ્ય પાદારવિન્દયોઃ
અચગ્ચલા ભક્તિઃ નિરન્તરં સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૪૫ ॥

અચિદ્રૂપસ્ય જગતઃ ચિત્સન્નિધેર્વિદ્યમાનત્વાત્, ચિદ્રૂપાત્મા સર્વગત
ઇતિ સર્વગતાત્માનુભવસિદ્ધિઃ સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૪૬ ॥

સર્વાર્થસાધકત્વહેતુના, સર્વસંબન્ધેન ચ આત્મા પરિપૂર્ણ
ઇતિ પરિપૂર્ણાત્માનુભવઃ સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૪૭ ॥

દેશકાલાવ્યવહિતત્વેન પરોક્ષહેતોરભાવાત્, સાધનાન્તરનિરપેક્ષતયા
સ્વયંપ્રકાશમાનઃ ચિદાત્મા સર્વદા સ્વતસ્સિદ્ધ્યાપરોક્ષ ઇતિ
અપરોક્ષાનુભવસિદ્ધિઃ સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૪૮ ॥

યત્ર યદ્વસ્તુ અસ્તીતિ ઇક્ષતે, તેન વસ્તુના અન્યત્ર અનન્વાગતત્વેન
આત્મા અસઙ્ગ ઇતિ, અસઙ્ગાત્માનુભવઃ સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૪૯ ॥

નિરવયત્વેન અસઙ્ગત્વેન ચ, આત્મનઃ કેનાપિ
સંબન્ધાભાવાત્, આત્મા નિત્યમુક્ત ઇતિ, નિત્યમુક્તસ્વરૂપાનુભવઃ
સમ્યગ્ભૂયાત્ ॥ ૫૦ ॥

अवेद्यत्वे सति अपरोक्षव्यवहारयोग्यत्वात्, आत्मा स्वयंप्रकाश
एति स्वयंप्रकाशात्मानुभवः सम्यग्भूयात् ॥ ५१ ॥

साधनान्तरनिरपेक्षतया स्वयमेव भासमानत्वात्, आत्मा
स्वयंप्रकाश एति स्वयंप्रकाशात्मानुभवः सम्यग्भूयात् ॥ ५२ ॥

एदं सर्वं आत्मनि प्रतीयमानं यत् रुपरसादिकं जगत् मायामयं,
न त्वेतत् वस्तुतोऽस्तीति तत्त्वनिश्चयो दृढीभूयात् ॥ ५३ ॥

एति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजक श्रीविद्यारण्यस्वामिरचितः
ब्रह्मविद्याशीर्वादः सम्पूर्णः ॥

Encoded by LakShmi Muthuswamy and
proofread by Sunder Hattangadi

——
Brahmavid-Ashirvada

pdf was typeset on March 24, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

